

1 A fémfeldolgozó ipar Európában

Az Európai Unió keletkezése az ötvenes évekbe, hat ország összefogásáig nyúlik vissza. A hat alapító állam: Belgium, Németország, Franciaország, Olaszország, Luxemburg és Hollandia volt. Ma, négy belépési hullám után - 1973: Dánia, Írország és az Egyesült Királyság, 1981: Görögország, 1986: Spanyolország és Portugália, 1995: Ausztria, Finnország és Svédország – az Európai Unió tagállamainak száma 15.

Az Európai Unió a jogállamiság és a demokrácia alapelvein nyugszik. A közös szervezethez csatlakozó tagországok magukkal viszik függetlenségüket, és a szervezet az ő érdekeiket a teljes szervezet érdekeként képviseli. Minden határozatot és eljárást a tagállamok által ratifikált alapszerződéseknek megfelelően vezetnek le.

Az Európai Unió polgárai élvezik a „négy szabadság” alapelvét. Ez annyit jelent, hogy:

- A személyek az Európai Unión belül olyan szabadon mozoghatnak, ahogyan azt addig csak egy állam határain belül teheték meg, határellenőrzés nélkül. Bárhol kereshetnek munkát, tanulhatnak, egyetemre járhatnak, lakhatnak és természetesen vállalkozást is alapíthatnak (*A személyek mozgás szabadsága*).
- Az áruk a belföldi piacokéhoz hasonlóan cserélődnek, nincsenek többé határformalitások vagy eredetigazolások (*Az áruk szabad mozgása*).
- Az Európai Unión belül a szolgáltatási tevékenységek (pl. biztosítások, határokon átnyúló szerelési tevékenység) bárki számára igénybe vehetők vagy folytathatók (*A szolgáltatások nyújtásának szabadsága*).
- Bárhol az Európai Unióban bárki például számlát nyithat, pénzt utalhat át és hitelt vehet fel (*A tőkemozgás szabadsága*).

Az ilyen piac kifogástalan működése olyan keretfeltételek meglétét tételezi fel, amelyek lehetővé teszik a tisztességes versenyt. Néhány ilyen feltétel többek között:

- A kereskedelem egyszerűsítése a technikai akadályok megszüntetésével
- Az indirekt adók (ÁFA, fogyasztási adók, stb.) harmonizációja
- A szabványok és tanúsítványok harmonizációja és/vagy elismerése
- A szakmai bizonyítványok elismerése
- Az egész Európai Unióra érvényes szabályok a közbeszerzések odaítélésére

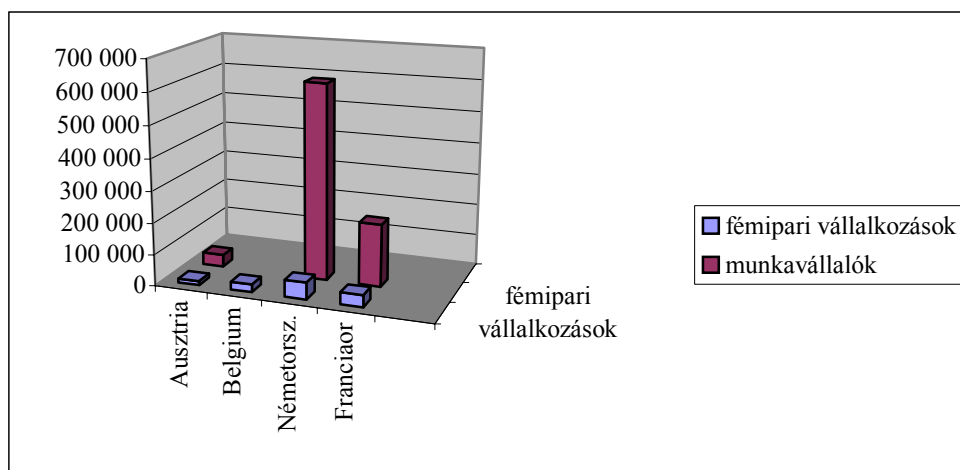
- Intézkedések a nagy konszernek/konglomerátumok tisztességtelen versenyével szemben.

2 A fémfeldolgozó ipar és az Európai Uniós csatlakozás

Az Európai Unióba történő belépés egy ország gazdasági keretfeltételeit alapjaiban megváltoztatja. Ezek a változások nemcsak jogi vonatkozásúak, hanem erős strukturális változásokat is jelentenek a gazdaság számos ágazatában. A verseny strukturálisan és versenyjogilag megváltozik azáltal, hogy a belső piacokon a fent említett négy szabadság megvalósul, mégpedig a tőke mozgás szabadsága, a szolgáltatások nyújtásának szabadsága, az áruk szabad mozgása és a személyek szabad mozgása.

A törvényi szabályozást számos területen adaptálni kell.

A kis-és középvállalkozások fontossága az Európai Unióban

2.1 Milyen előnyökre számíthatnak a vállalkozások a fémfeldolgozó iparban?

Árcsökkenés az anyagvásárlásnál

Az Európai Unió nagyobb választéka és erősebb versenye miatt a vállalkozások célzott és rendszeres erőfeszítéseket tehetnek az anyagárak csökkentése érdekében. Ha arra gondolunk, hogy a teljes előállítási költségek 25-35 %-át teszik ki az anyagköltségek, egy a beszerzési árakban elért csupán 5-10 %-s csökkenés már lehetővé tette egy 1,2%-3,5% közötti csökkenést a termékek árában.

Belső piaci részvétel

Az európai belső piac, amelyben több mint 378 471 000 lakos korlátozások nélkül vásárolhat árukat más országokból, nagysága miatt is fontosabb magánál a hazai piacnál. Azt nem lehet pontosan megmondani, hogy a piacvolumen növekedése direkt számszerű, mennyiségi hatású-e a rendelkezésre álló piacon a fémipar esetében. Természetesen minden vállalkozónak meg kell tennie a szükséges intézkedéseket, előkészületeket vállalkozása piaci részesedésének növelése érdekében. Ez piackutatást, egy marketing koncepció kifejlesztését, specializálódást, stb. követel meg, esetlegesen igénybe véve megfelelő speciális tanácsadókat.

A határellenőrzés megszüntetése

Az áruk szabad áramlása miatt az Európai Unióban nincsen határellenőrzés. A határellenőrzés, a hozzá kapcsolódó formalitásokkal, a bürokrácia, a várakozási idők és az elhúzódozó fizetések jelentősen megdrágítják a hazai termékeket. Ezen költségek elmaradása a vállalatok/vállalkozások versenyhelyzetének javulásához vezet.

Regionális támogatások, kutatóprogramok

Néhány, az Európai Unió átlagához képest elmaradottabb, szegényebb régió az Európai Unió Strukturális Alapjából külön támogatásban részesül.

A minőség javulása

A jobb minőség iránti növekvő igények nem állnak meg a kis- és közepes vállalkozások ajtaja előtt. Még ha a hivatalos tanúsítványok gyakran túl drágák is, valamennyi részlegben szükség van a minőségi iránymutatásoknak megfelelő szisztematikus munkára.

2.2 Milyen hátrányoktól kell a fémipar esetében tartani?

Erősebb verseny

A legtöbb fémfeldolgozó üzem/vállalkozás tart az európai uniós csatlakozás után bekövetkező erős versenytől.

Az EU tagországokban meglévő hasonló/azonos költségstruktúra mellett az árkülönbségek csak jobb produktivitással, jobb anyagbeszerzéssel, kisebb személyi ráfordítással vagy jobb vezetéssel, menedzseléssel érhetők el. Ezek az eszközök minden vállalkozás számára rendelkezésre állnak üzleti helyzetük javítására.

A hibás kalkuláción/számításon alapuló árcsökkentés lejjebb viszi ugyan a piaci árat, veszélyezteti ugyanakkor az ilyen vállalkozások továbbélését.

Azok a félelmek, hogy a külföldi vállalkozások jelenléte megnő, ellentmond az Európai Unió tapasztalatainak, miután a lakosság mobilitása kevesebb, mint két százalék, ami nagyon alacsony.

A legtöbb kis- és középvállalkozás szolgáltatásait egy 50-80 kilométeres körön belül nyújtja. Ebben a belépést követően sem lesznek jelentős változások. A vállalkozások továbbra is erős gazdasági és érzelmi kötődést mutatnak majd a helyi társadalom irányába. Ez, különösen abban az esetben, ha azt jó színvonalon végzik, további versenyelőnyöket jelent.

Az az aggodalom, hogy a külföldi vállalkozások „bedolgoznak”, csak a határok közelében, és az Európai Uniótól független Svájcban és az „átmeneti” országokban áll fenn. Ellenben azoknak az EU-n kívüli fémipari vállalkozásoknak, amelyek az EU különböző alapjaiból, forrásaiból központilag támogatott régióiba szállítják termékeiket, azért hogy versenyképesek legyenek termékeiket az EU központi támogatásnak megfelelő összeggel olcsóbban kell, hogy előállítsák.

Magas munkanélküliség

Valamennyi európai uniós országban a kis- és középvállalkozások bizonyították, hogy különösen rugalmasak a kritikus szituációkban, ami a fémipari vállalkozások esetében egy lényegesen alacsonyabb munkanélküliségi szintben mutatkozik meg.

A munkanélküliség problémájának politikai kezelése nemzeti feladat marad, feltéve, hogy megvalósul a foglalkoztatás egy szociálisan elfogadható minimum szintje.

2.3 Az Európai Unió belső piaca és a négy szabadság alapelve

Az áruk szabad mozgása:

- A szabványok és tanúsítványok kölcsönös elismerése
- A határellenőrzések megszüntetése
- Az eredet igazolás szabályainak megszüntetése
- Részvétel az Európai Unió ÁFA-rendszerében

A személyek szabad mozgása:

- A munkavállalók szabad mozgása
- Vállalkozók és szabadfoglalkozásúak letelepedési szabadsága

Tőkeozgás szabadsága:

- Külföldi folyószámlák és kölcsönök
- Szabad devizazozgás

Szolgáltatások nyújtásának szabadsága:

- Vállalkozások határokon átnyúló tevékenysége (szerelés, a közszféra szerződéseinek teljesítése, stb.)
- Diplomák és szakmai képesítések kölcsönös elismerése

2.3.1 Az áruk szabad mozgása

A határellenőrzések és a származási bizonyítványok szabályainak megszűnése

Az európai uniós csatlakozással a határok és a határellenőrzés, valamint a származási bizonyítványok szabályai megszűnnek. Ezáltal az árukat kereskedelmi akadályok, vámok vagy más korlátozások, mint például a határokon való várakozás nélkül lehet szállítani és eladni.

Adó harmonizáció

Az Európai Unió törekszik a nemzeti adózási rendszerek harmonizációjára, a határellenőrzés és az adminisztráció, valamint a verseny torzulásainak csökkentésére.

A fogyasztási adók, amelyek esetében minimális szintek lettek megállapítva, csak igen kis mértékben különböznek az Európai Unió tagállamai között. A termékek esetében az adók csak a rendeltetési országban kerülnek felszámításra, azok az Európai Unión belül a rendeltetési helyig szabadon szállíthatók. A magán célból utazók a származás szerinti országban fizetnek ÁFA-t, illetve az EU-ban arányos fogyasztási adókat.

A jövedelemadót nem érinti az Európai Unióba történő belépés.

Európai szabványosítás – az EUROCODE program

Az európai szabványosítás célja a szabványok európai méretű harmonizációja, hogy az áruk és szolgáltatások cseréje könnyebb legyen, a kereskedelmi akadályok lebontásával, mely akadályok a különböző technikai/műszaki követelményekből adódhatnak. A CEN, az európai multiszektorális szabványosítási szervezet feladata olyan szabványok kidolgozása, amelyek megfelelnek az irányelvekben meghatározott alapvető biztonsági követelményeknek. Ezek az irányelvek minden ország számára kötelezőek, azonban mindenki számára lehetővé teszik, hogy a megadott idő alatt elérendő cél megvalósítási eszközeit megválasszák.

Példa az európai szabványosításra:

EUROCODE acélszerkezeti munkák esetében:

Történet

- 1971 Közzéteszik a „Tanács irányelve a közmunka megbízások odaítélése eljárásainak koordinációjáról” szóló dokumentumot (közmunka irányelv)
- 1988 Megjelenik a „Tanács irányelve a tagállamok építési termékekkel kapcsolatos jogi és államigazgatási előírásainak közelítéséről” (építési termékek irányelve)
- 1990 Megbízás a CEN részére az EUROCODE előszabványokként történő kiadására (ENV)
- 1998 Megkezdődik az előszabványok átalakítása végleges szabványokká

A jelenlegi lebontás

- EUROCODE 0 A szerkezettervezés alapelvei
- EUROCODE 1 A tartószerkezeteket érő hatások
- EUROCODE 2 Betonszerkezetek tervezése
- EUROCODE 3 Acélszerkezetek tervezése
- EUROCODE 4 Betonnal együtt dolgozó acélszerkezetek tervezése
- EUROCODE 5 Faszervezetek tervezése
- EUROCODE 6 Falazott szerkezetek tervezése
- EUROCODE 7 Geotechnikai tervezés
- EUROCODE 8 Tervezési előírások tartószerkezetek földrengéssel szemben ellenállóságáról
- EUROCODE 9 Alumínium szerkezetek tervezése

Gépészeti irányelv és a CE jelölés

Az Európai Unióban nem lehet eladni vagy használni „CE jelölés” nélküli gépeket. A „Gépészeti direktíva” kötelezően előírja a jelölést és a biztonsági előírások azon részleteit tartalmazza, amelyeket be kell tartani.

Az üzleti, magán és ipari alkalmazású gépészet esetén a gépészeti elemek biztonsági relevanciáját olyan biztonsági tényezővel bíró építészeti alkotóelemek, mint adagoló berendezések és biztonsági készülékek esetében is fenn kell tartani.

Azon gépek esetében, amelyek nem önállóan működnek, hanem más gépekbe vagy berendezésekbe lettek beépítve, a gyártónak a leválasztás, szétszedés idején nyilatkozatot kell tennie. Ez tartalmaz egy tiltást is a gépek használatával kapcsolatban addig, amíg a teljes berendezés meg nem felel a biztonsági irányelveknek.

A gépek biztonságát biztosítani kell, először oly módon, ahogy azokat összeszerelik, másodsor a biztonsági elemek beépítésével és harmadszor oly módon, hogy megfelelő tájékoztatást adnak a felmerülő kockázatokról a használati utasításokban vagy minden egyes gépen.

Ezen kívül a gyártónak egy műszaki dokumentációt kell készítenie, amelyben felsorolja a biztonsági intézkedéseket. A műszaki dokumentáció így a gép integrált része és elengedhetetlen feltétele a CE jelölés elhelyezésének.

A gép gyártója maga igazolja az irányelveknek való megfelelést egyrészt nyilatkozatával, másrészt a CE jelölés elhelyezésével. Aki a megfelelést csak feltünteti és a CE jelölést csak felhelyezi anélkül, hogy elkészítene egy műszaki dokumentációt, vagy hogy az irányelvek valamennyi pontját betartaná, az büntethető pénzbírsággal, árusítási tilalommal, a már leszállított gép utómunkáinak elvégzésével és/vagy annak akár a visszaszállításával.

2.3.2 A személyek szabad mozgása

Az Európai Unióba való belépést megelőzően a személyes mozgás szabadsága (letelepedési szabadság) és a szolgáltatások nyújtásának szabadsága (határokon átvéltő munka) a legnagyobb érdeklődést kiváltó témák.

Szabad munkahelyválasztás

A személyek szabad mozgásának alapelve minden európai uniós tagállam polgárának, mint munkavállalónak lehetővé teszi a szabad munkavállalást valamennyi tagállamban az egyenlő elbánás alapelve alapján. Mindenkit megilletnek azok a jogok, amelyet az adott ország saját polgárainak garantál. A célkitűzés egy határokon átvéltő munkaerőpiac kialakítása. A munkavállalók az EU polgárai és ezért teljesen azonos módon kezelendők, mint azon ország polgárai, ahol dolgoznak. Az Európai Unió

polgárai ma bármely uniós tagállamban munkaengedély nélkül dolgozhatnak. A bérek és egyéb munkafeltételek azonosak kell, hogy legyenek valamennyi munkavállaló esetében. A társadalombiztosítási előírások garantálják, hogy egy másik tagországban való munkavállalás esetén a biztosítási idők összeadódnak, és semmiféle biztosítási idő nem veszhet el.

Kivételt képeznek a fentiek alól azok a foglalkozások az állami szektorban, ahol a szuverén állami ügyekkel összefüggő tevékenységet folytatnak. Az effajta tevékenység csak a mindenkor ország állampolgárai számára végezhető.

Letelepedési szabadság

A letelepedési szabadság elismeri az iparűzés és a szabadfoglalkozás iparszerű folytatásának lehetőségét a teljes európai uniós térségben. Itt is bármely más európai uniós tagország polgárát az anyaország polgáráival megegyezően kell kezelni az iparűzés megkezdésekor.

A szakképzések elismerésének szabályai

Az egyes tagországok képzési rendszere nincs egységesen szabályozva, ezért a személyek szabad mozgásának egyik lényeges előfeltétele a szakmai képzések/bizonyítványok elismerése. Sok szakmában specifikus irányelvek érvényesek.

Mivel azonban a szakmák megszerzésének szabályai a tagországokban nagyon eltérőek, ideiglenes intézkedésként úgynevezett átmeneti iránymutatások bevezetését alkalmazták. Ezek általában egy meghatározott idejű független gyakorlati munka elismerését jelentik, az adott országban elfogadott szakmai képesítés megkövetelése helyett.

Eddig a tagországokban nem jelentkezett lavinaszerűen a vállalkozások alapításának igénye. Ez a tény természetesen összefüggésben van azzal, hogy a szomszédos európai uniós tagországokban hasonlóak voltak az átfogó gazdasági feltételek.

2.3.3 A szolgáltatások nyújtásának szabadsága

A letelepedési szabadságon felül a szolgáltatások nyújtásának szabadsága garantálja hogy mindenki egyenlően jogosult szolgáltatásokat ajánlani a határokon belül és a határokon átnyúlóan.

Minden vállalkozónak joga van, hogy munkásait, fizetett alkalmazottait a szolgáltatások nyújtása érdekében egy más tagállamba küldje, feltételezve, hogy elfogadja a fogadó ország érvényes törvényeit. Ezen a területen a döntés joga az egyes

tagországoké. De az alapelveket tekintve a vállalkozóktól és alkalmazottaiktól nem követelhetnek nyugdíj- és társadalombiztosítási hozzájárulást, stb. kétszer, két helyről.

2.3.4 A tőkemozgás szabadsága

Az áruk és szolgáltatások zavartalan cseréje biztosításának fontos előfeltétele a pénz- és tőkemozgás szabadsága.

A liberalizációnak és az ahhoz kapcsolódó növekvő versenynek csökkentenie kell a vállalkozások pénzügyi terheit és meg kell, hogy könnyítse a hitelezők és a hitelfelvevők számára a nemzetközi hitel- és biztosítási piacokhoz való hozzáférést.

Az ehhez a körhöz tartozó ügyletek nagyon sokfélék, magukba foglalják vállalatok holdingokba való bevonását, ingatlanszerzést, biztosítási díjak kifizetését, ajándékokat, jótállásokat, garanciákat továbbá részvényeket, adóssági kötelezvényeket és hiteltranzakciókat.

3 Sikerstratégiák az Európai Unióban

Jóllehet az Európai Unió a fémipari vállalkozások számára sok lehetőséget, és kevés kockázatot nyújt, minden egyes vállalkozás sikere nagyon nagy mértékben az üzem szerkezetének, struktúrájának függvénye marad.

Vállalkozáselemzés és költségszámítás

Minden üzemnek, vállalkozásnak tisztában kell lennie erősségeivel és gyengeségeivel. A fémfeldolgozó iparban az elemzésekben leggyakrabban előforduló hiba az adatok hiánya, azoké a „fő ismérveké”, amelyek a racionális üzleti döntés alapjául szolgálhatnak. Például:

- A teljes költségkalkuláció elvégzése annak legegyszerűbb formájában a fedezeti pontok kiszámításához, vagy fedezeti számítás formájában a szűk keresztmetszeti orientációjú döntések meghozatalához, és ezeket a kalkulációkat rendszeres időközönként ellenőrizni kell.
- A költségek és bevételek megfelelő felosztása forrásuknak megfelelően termékek szerint, költségközpontok szerint vagy divíziók szerint.
- Költségvetés, likviditástervezés, pénzügyi helyzet ellenőrzése, stb.

Csak akkor képes a vállalkozó szervezetben, stratégiában és előrelátóan gondolkodni, ha ezek az operatív alapinformációk rendelkezésre állnak.

Marketing

A marketing nem csak hirdetést és eladást jelent. Az mindenekelőtt egy alapbeállítódás, amely nyomán a vállalkozás minden tevékenységét, kezdve a telefon felvételétől a kiszállításon és az eladás utáni szolgáltatáson át vevőorientáltan folytatja.

Minőség

A minőségbiztosítási rendszer kidolgozása mindenekelőtt azon fémfeldolgozó üzemek/vállalkozások számára elengedhetetlen, amelyek ipari beszállítóként tevékenykednek. Az Európai Unióban cél, hogy a minőségi szabványok egy egységes rendszerével biztosítsák a versenyt. A tanúsítványrendszerek segíthetik a vállalkozókat, amennyiben igénylik és alkalmazzák a rendszeres elemzést, törekszenek az összes munkafolyamat tökéletesítésére, és mindez pozitívan hat az eladásokra is.

Együttműködés – Üzleti partnerkereső adatbázisok (Business Partner Search Database)

A DG Enterprise, a Vállalkozói Vezérigazgatóság kialakított egy olyan partnerkereső adatbázist, amely számos együttműködési szakterületet tartalmaz. Az adatbázist a BRE és a BC-NET kooperációs hálózatok keretében fejlesztették ki.

A BRE (Bureau de rapprochement des entreprises, Iroda a Vállalatok Kapcsolatának Elősegítéséért) 1973-ban, a BC-NET (Business Co-operation network, Üzleti Együttműködési Hálózat) 1988-ban jött létre azzal a céllal, hogy segítsék a határokon átnyúló együttműködést és partnerkapcsolatokat a kis-és közepes vállalkozások között. Azért hozták létre e két intézményt, hogy közvetítőkön keresztül, a vállalkozások találhassanak olyan más vállalkozásokat, amelyekkel együttműködhetnek.

Két negatív értékelést követően, és a Bizottság tevékenységét újrafogalmazva arról döntöttek, hogy a hálózatokat 2000. december 31-el bezárják.

Időközben az adatbázis, amely a hálózatok központja volt, folytatta funkcióját és továbbra is befogadta a korábbi tagoktól, valamint az Euro Info Központokból küldött, a vállalatok együttműködési szándékait kifejező nyilatkozatokat.

Az együttműködési nyilatkozatok adatbázisának főbb jellemzői:

- jelentős földrajzi/területi lefedés
- az együttműködési lehetőségek széles körű terjesztése a használókon keresztül.

Ezeknek a jellemzőknek köszönhetően az adatbázis felfogható egyrészt mint egy együttműködési katalizátor, másrészt mint párbeszéd-fórum a gazdasági szereplők között. Mindenfajta együttműködési partnerkeresés (általános, pénzügyi, üzleti és műszaki) valamennyi szektor esetében lehetséges az adatbázis segítségével.

Az adatbázis révén a Bizottság bátorítani igyekszik a hosszú távú együttműködést a vállalkozások között azzal a céllal, hogy növelje azok nemzeteken átnyúló tevékenységét és növelje versenyképességüket.

Az együttműködési adatbázis közvetítőkön keresztül működik (szakmai, magán, állami és részben állami testületek), ily módon biztosítva van, hogy az együttműködési ajánlatok és igények továbbításra kerüljenek, illetve eljussanak regionális, nemzeti vagy nemzetközi szintekre egyaránt.

A közvetítők szerepe a kis- és közepes vállalkozások támogatása, számukra tanácsadás és/vagy segítség nyújtása, ahhoz hogy megtalálják a megfelelő üzleti partnereket.

További információk az alábbi internet címen:

[http : // eic.cec.eu.int/psd/](http://eic.cec.eu.int/psd/)

Különböző kapcsolatfelvételi címek

- Németország: Bundesverband Metall – Vereinigung diverser Metallhandwerke,
Ruhrallee 12, D-45138 Essen
IG Metall, Lyoner Strasse 32, D-60528 Frankfurt am Main
- Franciaország Fédération Nationale de l’Artisanat et des Petites Enterprises de la
Métallurgie et de la Mécatronique, Lyon
- Görögország Aluminium Association of Greece, Leof. Kifissias Street 115, GR-
115 24 Athens
- Hollandia Metaalunie, Einsteinbaan 1, Postbus 2600, NL-3430 GA
Nieuwegein
- Olaszország Assomechanica-CAN, Via G. A. Guattani, 13 – 00161 Roma
- Ausztria Austrian Federal Economic Chamber, Wiedner Hauptstrasse 63, A-
1045 Vienna
- Belgium/Flandria Vlamef – Vlaamse metaalfederatie voor de KMO
Spastraat 8, 1000 Brussel
Tel: 00-32-2-238-0615, e-mail: vlamef@unizo.be
www.vlamef.be